

УДК 631.5:633.88

К. Р. Швидченко, О. В. Башта, Д. Т. Гентош

Національний університет біоресурсів і природокористування України

**ПЛЯМИСТОСТІ ЛИСТЯ ЕХІНАЦЕЇ ПУРПУРОВОЇ
(*ECHINACEA PURPUREA* (L.) MOENCH.)**

Echinacea purpurea (L.) Moench – цінна лікарська рослина родини *Asteraceae*. У природних умовах рослина росте в субтропічних і помірних районах Північної Америки. В Україні її культивують як лікарську, ефіроолійну, декоративну та харчову рослину. Потреби медицини і хіміко-фармацевтичної промисловості в сировині ехінацеї пурпурової задовольняються завдяки вирощуванню її в культурі (Біленко, 2007).

Цей вид являє собою багаторічну трав'янисту рослину з коротким кореневищем та прямостоячим, іноді розгалуженим у верхній частині стеблом. Корені на розрізі білі, листки чергові, прості, нижні – яйцеподібні, на довгих черешках, суцвіття – поодинокі кошики на довгих нерозгалужених квітконосах, приквітки трубчастих квіток вузьколанцетні, плід – чотиригранна сірувато-бура сім'янка. Найкраще росте на легких за гранулометричним складом ґрунтах за умови внесення мінеральних та органічних добрив у помірних кількостях.

Під час культивування ехінацеї пурпурової негативним фактором, який викликає недобір урожаю і зниження якості сировини, є наявність широкого спектра хвороб. Важливий аспект у вивченні цього питання – установлення видової належності збудників хвороб, вивчення особливостей їх розповсюдження та розвитку.

Питання ураженості *Echinacea purpurea* (L.) Moench хворобами недостатньо вивчено. Серед найпоширеніших грибних хвороб листя можна виділити плямистості, які спричинені недосконалими грибами класів Гіфоміцети і Целоміцети, що належать в основному до родів *Septoria*, *Alternaria*, *Cercospora* і *Ascochyta* (Белошаркіна, 2012; Сінадський, 1990). Ці збудники викликають плямистості – аскохітози, септоріози, антракнози, що проявляються у вигляді різноманітних за кольором, формою, розміщенням та розмірами некрозів. Масові ураження рослини цими хворобами спостерігають у роки з підвищеною вологістю. Основними джерелами інфекції захворювань є уражені рослинні рештки.

Метою досліджень було встановлення видового складу збудників хвороб листя ехінацеї пурпурної, вивчення їх етіології та шкодочинності.

У результаті спостережень, проведених протягом 2018–2020 рр. в умовах Дослідної станції лікарських рослин Інституту агроєкології та природокористування і дослідних ділянок Інституту садівництва Національної академії аграрних наук України, нами виявлено такі грибні хвороби листя ехінацеї пурпурової: церкоспороз (*Cercospora rudbeckii*), альтернаріоз (*Alternaria rudbeckiae* Fr. Keissl.), септоріоз (*Septoria lepachydis*), філостиктоз

(*Phyllosticta sp.*). Домінуючою серед хвороб був церкоспороз, його поширеність становила 78,8 %. Поширеність філостиктозу становила 12,3 %. Поширеність септоріозу відмічено на рівні 5,8 %, а альтернаріозу – 3,1 %.

УДК 632.5+595.731

И. А. Шевчук¹, Л. Н. Соколова², О. В. Антюхова²

Республиканский центр ветеринарно-санитарного и фитосанитарного благополучия¹

Приднестровский государственный университет им. Т. Г. Шевченко²

КОНТРОЛЬ ПОДКАРАНТИННОЙ ПРОДУКЦИИ НА ЗАСЕЛЕННОСТЬ ТРИПСАМИ В ПРИДНЕСТРОВЬЕ

В Приднестровье, как и во всем мире, происходит заселение растений адвентивными видами. В последние несколько лет многие агрономы, производители цветочной продукции начали сталкиваться с проблемой инсектицидной устойчивости трипсов. Возник вопрос о видовой принадлежности вредителей: табачный или инвазивный карантинный вредитель американского происхождения – калифорнийский, или западный цветочный, трипс (ЗЦТ) *Frankliniella occidentalis* (Pergande, 1895) – трипс. Целью наших исследований стало изучение комплекса трипсов в пробах, отбираемых ГУ «Республиканский центр ветеринарно-санитарного и фитосанитарного благополучия» Приднестровья.

В странах северной Европы калифорнийский, или западный цветочный, трипс вредит преимущественно в закрытом грунте, но в южных областях – и в открытом. Предпочитает цветки. Опасность трипса еще в том, что он является переносчиком вирусной инфекции: вируса некроза стеблей хризантемы, табачной мозаики и бронзовости томатов и других.

Обследуя растения, проводят поиск самих трипсов или следов их жизнедеятельности. При питании трипсов появляется так называемая серебристая штриховатость, обычно на нижней стороне листа. Жидкие экскременты трипсов, высыхая на поверхности растений, образуют россыпи характерных мелких пятен, имеющих темно-зелёную, почти чёрную окраску. Повреждения, нанесенные трипсами, отличаются от повреждений другими сосущими вредителями чёткими границами.

При питании трипсов на точках роста концы побегов часто искривляются, а повреждения цветков вызывают бессемянность и деформацию плодов. На декоративных культурах можно заметить преждевременное опыление и увядание цветков, вызываемое трипсами. В случае массового размножения края чашелистиков склеиваются сахаристыми выделениями, что вызывает деформацию цветов при распускании. Таким образом, особенности биологии западного трипса не позволяют эффективно использовать инсектициды контактного действия.